

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt., félévre 5 frt., negyedévre 3 frt. 50 kr., egy hétra 1 frt.
Megjelenik mindennap, vasárnap kivételével.

A szerkesztésért felelős a kiadó laptulajdonos,
Kutas Imre.
Szerkesztő:
Katona Imre.

Szerkesztőség: Nagy-Hatvan-utca 1504 sz. Dr. Dunsóczy ház
Kiadóhivatal: Nagytemplom-tér, 818. sz. Sz. Nagy Károly ház
Hirdetések a legmérsékeltebb árszámítás mellett vétetnek fel
Egyes szám 4 kr.

A külügyi politika.

Debreczen, okt. 19.

Nyugalom jellemzi a külügyi helyzetet. Hat év óta, mintha javultak volna a béke tartóssága iránt való kilátások. Akkor, midőn Oroszország első ízben kezdte csapatait a nyugati határ felé tolni, a háboru kitörését ugyszólván óráról órára vártuk.

A bolgár pucses, Sándor fejedelem elűzetése, Kaulbars garázdálkodásai Bulgáriában s az ezután következett bizonytalan állapotok, a Schnäbele-ügy, Belcsev meggyilkoltatása mind egy-egy határköveit a forrongó diplomáciai munkának.

Azok az ellentétek, melyek ez események képében felvillantak, ma sincsenek kiegyenlítve s nem lehetünk annyira optimisták, hogy higgyük, hogy a Keletre nézve fennforgó differenciák köztünk és Oroszország között valaha békés uton kiegyenlíthetők lennének. A mai viszonyok bármennyire békés természetűek s bármennyire is viselik magukon a tartós béke jellegét, nem tekinthetők egyébnek, mint ideig-óráig tartó bizonytalanságnak, egy még meg nem kezdett háboru fegyverszünetének. Nincs benne kétség, ha a politikai viszonyok alakulása csak a legcsekélyebb sikerrel kecsegteti is ellenfeleinket, Franciaországot és Oroszországot, hogy a háboru nyomban megindul s vízbe

és tűzbe borítja Európát a Vogesekből kezdve az Uralig, a Földközi tengertől az Északi tengerig.

A középeurópai szövetség a béke fenntartására, a keleten és nyugaton való szerződéses viszonyok megőrzésére alakult. Ez a szövetség nagy, erős és hatalmas s ma oly suilyal bir, ereje oly fölényes, hogy az a két hatalom, mely a békét a szerződéses viszonyok, jobban mondva hatalmi célokból felforgatni szeretné, ma tértelenségre van kárhozthatva. Hogy ezt a békét fentartsuk, kell, hogy fegyverkezzünk s készen tartunk minden erőnkkel, hogy ebbeli politikánknak bármely pillanatban érvényt szerezhessünk. A béke csak addig állhat fenn, míg ellenfeleink félnek tőlünk s ezért kell erőnk és szövetségeseink erejének biztosításával erőnk növelnünk.

Ez a politika az egyedül helyes, üdvös az adott viszonyok között, az egyedül lehetséges politika. A keleten való érdekeink megóvása szempontjából kötöttük a hármasszövetséget; ez képezi ma politikánk támaszát. Célja pedig e politikának az, hogy a keletet megtartsuk a kelet népeinek. Azt a célt, melyet a berlini szerződés alkotott a keleten, fenn kell tartani. A ki hive e politikának s tiszteletben tartja e szerződést, barátunk, a ki nem: ellenségünk.

A Balkán-félszigeten Bulgária képezi

a hatalmi érdekek objektumát. Oroszország erre vetette szemét. Orosz provinciát szeretett volna belőle alkotni; orosz előőrsévé tenni a bolgár hadsereget s a bolgár nép aspirációit, önállóságra való törekvését az orosz mindenhatóság jármába igázni. A bolgárok hamar átláttak a szitán s a felszabadítókat atyai gyámkodását lerázták nyakukról. Azóta Oroszország úgy tesz, mintha ő vette volna le kezét a bolgárokról. De azért nem szűnik meg a fejedelemség békéjét zavarni, az anarchiát felidézni, nem rettenve vissza a politikai gyilkosságoktól és összeesküvések szervezésétől sem, hogy a zavarok felidézése által bebizonyítsa Európának és a bolgár népnek, hogy az ország nyugalalmát csakis az ő gyámkodása adhatja vissza.

Szerencsére a kis Bulgáriának, ma nagy államférfiai vannak s a bolgár nép teljes öntudatra ébredt. Tudja, hogy kitől mit várjon, kit tekintsen barátainak és kit ellenségeinek. — És a kis Bulgária fejedelmet választott magának, nem tekintve arra, tetszik-e az Oroszországnak, vagy sem s ez új fejedelem alatt az ország oly méltóságos, oly öntudatos politikát folytat, mely méltán elismerést arat egész Európában, a hivatalos Orosz- és Franciaországot kivéve.

Egész Európa rokonszenven nézi a kis állam erejének fejlődését, kulturájának,

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA.

És most aludjunk édesem.

— François Coppée. —

Mikor még egészen kis fiú volt és ott élt apja, anyja mellett, ez volt reá nézve a napnak legboldogabb percze. A vacsorának vége, a mama még egyszer lerázza az asztalt védő viaszos takarót és a papának odanyújtja a kis csésze fekete kávéját; csak a papa ivott kávé, nem fényűzés, vagy inyencségéből, hanem mert szegénynek még egész este másolással kellett foglalkoznia. És mialatt megédesíti makkját — egyetlen kis darab cukorral persze, — az egész család ülve marad a nagy kerek asztal körül és a mama, derék, negyven éves asszonyka, ki férjét mindig nézi, mint a hú kutya gazdáját szokta, kézi munkáját veszi elő. A három leánytestvér, kik egy-egy év által voltak egymástól elválasztva és szegényes egyszerű ruhácskáikban simára fésült hajjukkal nagyon is feltűntették a hozományra nem váró leányokat — zsebkendők szegéséhez fogtak. És ő, a fiú tudniillik, a legifjabb gyermek, a Benjámin, ki jó magas székere még egy hatalmas negyedréti bibliát is tett, hogy még magasabban üljön, kártyaházat épített magának. A hosszú nyári estéken lehető legkésőbbben gyújtották meg a lámpát, szélesre nyitott ablakok mellett élvezték a heőzőnlő illatos levegőt, a csillagos égen időnkint könnyű fellegek száguldottak és a távoiból fel-felvillamlott a rokkantak palotájának aranyozott kupolája. Miután az emésztés iránti tekintetből nem volt tanácsos mindjárt az íróasztalhoz ülni, egy keve-

set elcsevegtek a papával, hogy esti munkájának megkezdését lehetőleg elhalasztassák. Akkor aztán másolnia kellett szegénynek, ivét hat sousért; másolnia kellett neki, ki hajdan nagy tervekről ábrándozott, irodalmi hecsvágygyal birt és magányos diákszobácskájában olyan pompás görög verseket csinált, mint társai közül senkisé. Most lemondott már minden reményéről, még csak egy felügyelői állomásra sem törekedett, hanem estéit mútani értekezések másolásával töltötte, melyeknek stereotyp fordulatai lelket kinzó egyformasággal ismétlődtek újból és újból.

A midőn feleségével és leányaival beszélgetett, mindezt elfeledte. Minden rendén ment a kicsiny gazdaságban. Csak tegnap történt, hogy egy kópárus hatvan frankot ígért legidősebb leányának, a nagy Fannynak, a „zöld párnás szűz Mária” képéről készített másolatáért: Leontine a második leány, egész nap a Bocherini-féle menüet gyakorolta; — a legfiatalabb, a vastag Lujza, persze mindig csak a diszre, fényre, cziczomára gondolt. Ha nem is beszélt róla, de legalább is gondolt rá, hogy — ha augusztus hó 15-én megkapja a jutalmat — olyan kalapot csinál magának, mint a milyent a Bac-utcai piperész nőnél látott. De a mama sokkal komolyabbra gondolt. Ha a papa valami kis jutalmat kap, a „kis Tamas” raktárban már ott van a legszebb gyapjuszövet, „a ti ruhátokhoz lányok! tiszta gyapot,” tevé hozzá oly büszkén, mintha a selyembogár a világon sem lenne.

Egyszerre, — a mint a szoba már egészen elsötétedett — a papa észreveszi, hogy a kis fiú már elaludt, fejét lehajtja karjára, kártyaháza romjai között. Milyen élvezetes perc! Az akkori kis fiúnak most már ősz haja van, még sem felejtette el. A mama gyöngöden karjaira veszi,

homlokán érzi a csókot adó papa szakállát, a testvérek ajkait. Aztán mamája vállaira hajtja kicsiny, göndör fürtű fejét és csak álmában hallja már a fülébe csengő édes, drága hangot: „És most aludjunk, édesem!”

Husz évvel későbbben még ismeretlen költő volt, versfaragó diák; kirándul kedves kis Marijával, egy szép varroleánnyal, ki Corregio Maddonnájához hasonlított. A mint leszálltak a társas kocsirol és kicsiny málhájukat a vendégszobában elhelyezték, sokat nevettek mindketten a narancsvirágcsokron, melyet üvegfedő védett, a nagy faágyon, a fal festményein, melyek olyan igen, igen furcsák voltak. De a mint felnyitották az ablakot, mely a zöld mezőre vitt és megpillanták az erdei utat, az arnyas virágos utat, mely gesztenyefák közt nyult el, örömkialtásban törték ki ők, a párisiak és a természet szeme láttára szívélyesen megcsókolták egymást.

Két nap óta, két forró júliusi nap óta éltek már ott, reggeltől estig az erdőben barágotlaltak és mielőtt lefeküdtek, kinyitották az ablakot, hogy a pacsirták dala ébreszse fel őket. És ők boldogok voltak, oly boldogok, hogy mindent elfeledtek, a mi mögöttük feküdt és úgy érezték, mintha örök időktől fogva itt laktak volna e falusi magányban. A bájos szőke leány az otthoniasság varázsával töltötte be a házat, a midőn sétáiról hazatérve, napernyőjét ledobta az ágyra és a narancsvirágos üvegburára pedig ráhelyezte kaczer grisette-kalapját. Szeretett ő már más leányokat is, de ez az első, egyetlen szenvedélye volt.

A leány is szerette őt és ha megtörtént, hogy két napig nem láthatta, nagy betűs leveleket írt neki, telve érzelmmel és iráshibákkal.

nemzeti különállóságának hatalmas megnyilatkozását.

A bolgár nép napról-napra újabb és újabb bizonyítékokat szolgáltat arra, hogy fejedelmével együtt megtud a maga lábán állani s nincs szüksége az orosz gyámkodásra. Politikája korrekt és méltóságos, megérdemli tehát, hogy irányában ne csak rokonszenvvel adózzunk, hanem nehéz küzdelmében legalább moraliter támogassuk.

Bizonyosak lehetünk tehát felőle, hogy akkor, ha a viszonyok alakulása lehetővé teszi, a közös külügyminiszter lesz az első, ki megteszi a lépést a bolgár fejedelem elismertetésére.

— **A budai honvédelem ügye a képviselő házban.** Zsufolt karzatok előtt tárgyaita tegnap a képviselőház a budai honvédszobor ünnepély programját. Legelőször E ö t v ö s Karoly szólt fel s hosszabb beszéd kíséretében határozati javaslatilag kimondatni kéri, hogy a képviselőház helyteleníti s a nemzeti önértet súlyos megsértésének tartja azt a tervet, mely szerint az 1848—49-diki honvédek nevében a budai Hentzi-szobor megkoszorúzatnék, elvárja a kormánytól, hogy minden eszközzel, mely hatalmában áll, a terv foganatosítását meggátolja.

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök szólt fel ezután föl sorolta az esemény előzményeit s kifejtette, hogy a honvédszobor-bizottság illetékes volt a program összeállítására, de ha tullepte a bizottság hatáskörét, úgy ennek megbíráására csak az a testület illetékes, mely a bizottságot kiküldötte. 44 év telt el a nélkül, hogy a hadviselő felek között a kiengesztelődés megtörtént volna. Ezt segíti elő a tervezett ünnepély, az erre szóló meghívónak tudomásul vételét ajánlja.

Apponyi Albert gróf helyesli azt a tervet, hogy bizonyos főmaradt értelmi differenciák kiegyenlítésenek, de erre külön ceremóniákat nem tart elégségesnek, még ha szerencsésen rendeztetnek is, különben is a sirok közt lehet recziprocitás, de a dicsőség emlékoszlopai közt

Már rég tervezték e kirándulást, de soha sem valósíthatta meg. Miért? Mert szabad ideje kevés volt, pénze pedig egy csóppal sem több. De végre elindultak. Borsozott articsókát ettek, savanyu almabort ittak, falusi ágyakban aludtak és mindenek felett az erdőben barangoltak, a leány virágokat szedett, ő pedig mint Theokritos pásztora, vagy mint a szerelmes boltos legények szokták, Marija nevét véste be a nyárfa fehér héjába. De most elérkezett a szép órák legszebbike, az az óra, melynek emléke még az aggasztány ajkaira is mosolyt varázsol, az est órája, a nyugalom ideje. Esett egy keveset és ő előbb csizmáit szárítgatta a vendégszoba kandallójánál, mialatt Mari csokorba fűzte a virágokat, hogy elvihesse magával Párisba. Aztán felmentek szobájukba, hol még jó darabig mulattak, hallgatták az alulról hozzájuk felhatoló zajt, a vendéglős czammogó lépteit, ki szekrényei ajkait zárógatta. Végre elcsendesedett minden; az eső megszűnt és egyszerre érezni kezdték az éjjeli magányt. Mari egy szót sem szólva, felkapta a gyertyatartót és odaállította a legyek által bepiszkolt tükör elé, aztán pongyoláját vette elő. Ő pedig végig nyult a karosszékekben és kedvesét nézte mosolyogva, boldogan. A mint felemelte fedetlen karjait, hogy hajfonatait szétbontsa, a tükörben látta az ifjunak felé mosolygó arcát és ő is rámosolygott gyengéden, édesen. Mennyire szerette őt e pillanatban! Vágy vagy kívánság azonban nem vegyült érzelmeibe. Az erdőben töltött nap, a sok járás, barangolás nagyon kifárasztotta, de azért gyöngédsége nem csökkent. Csak még egy csókot akart neki adni, aztán elszenderedni azon sziv felett, melyről tudta, hogy csak érte dobog. És mintha a leány eltalálta volna gondolatát, hozzájött most, karjaival körülölelte, lehajolt hozzá, szemébe nézett szép nagy szemével, melyek a fáradságtól már félig szintén lecsukódtak. És hizelegve, mint a gyermek, a ki-

nem lehet, ezért a program megmástitására hívja föl a kormányt. Javaslata a következő:

„Küldjön ki a ház 25 tagu bizottságot a budavári honvédszobor-leleplezés részleteinek és azon módokat megállapítása végett, melyek közt a ház ezen ünnepélyben részt vesz.”

Az ülés végén Vadnay Károly hosszabb beszédben kifejtette, hogy mi vezette a szobor-bizottságot a program összeállításában; azt akarta a bizottság elérni, hogy a régi honvédek és a közös hadsereg között a kölcsönös megbecsülés létrejöjjön.

A vitát folytatják.

Az ásványvizek a járvány idején.

Mióta tudjuk, hogy a kolera mérge pusztán mikrosköppel látható gomba, mely az ember száján áthat a testbe, azóta könnyebben védekezhetünk ellene,

A kolera mérget a beteg váladékai rejtik magukban; a mihoz e váladék csak hozzáfér; a beteg teste, ruhája, ágyneműje, butora, vagy az ezekkel érintkező egészséges ember keze, — a kilincs, a kocsiülés, a verdéglők nedves söröskancsója, pohara, a gyümölcs, a zsemje, kifli, kenyér, melyet a fertőzött ember érintett, a víz melyet a beteg fertőző anyaga beszennyezett, egy sárdarab, melyet az ember cipőjével a szobába szállít, sőt az utca pora vagy még egy leszálló légy is terjeszthetője lehet a rettenetes betegségnek.

Szerencse, hogy a kolera-bacillusok, az emberi szervezetet elhagyva igen rövid életűek. A szabadban, különösen száraz vagy savanyu közegben hamar elvesznek.

Hogy a betegségtől megóvjuk magunkat, kerülnünk kell mindazt, mit a betegség mérge, a kolera-bacillusok által megszállva gondolunk, a mennyiben pedig nem kerülhetjük, olyan hatásokat kell azokat kitenünk, melyek a bacillusokat megsemmisítik.

Az árnyékszéket, udvarokat, csatornákat, a beszennyezett talajt 20 százalékos vasgálicz, — 10 százalékos rézgálicz vagy kresylmészoldattal, 20 százalékos mézstejjel (1 rész oltatlan méz, 4 rész víz) fertőtlenítyük. A különböző tárgyak kilincsek lemosására, a lábtörők megnedvesítésére 5 százalékos karbolsav-oldatot (50 gram

karbolsav 1000 gramm=1 liter vízben feloldva) használunk. Kezünket mielőtt az ételek elkészítéshez fognánk, evés előtt vagy általában mielőtt azt szájunkhoz emelnénk, — eczettel 3 százalékos karbolsav, 2 százalékos lisol, vagy 1% (gram 1 liter vízben) szublimat-oldattal mossuk meg. A kenyeret, a tejet, vizet felforraljuk. A vasgálicz, rézgálicz, kresylmész, mézstej, karbolsav, lysol, szublimat, eczet és a meleg megsemmisítik a betegség mérget, a kolera-bacillusokat.

A kolera mérge leggyakrabban az ivóvíz útján kerül a szervezetbe. Azért helyesen tesszük, ha az ivóvizet használat előtt felforraljuk, azután lehűtjük. Természetes hogy a forralt víz is tisztán és lehetőleg zárt edényben tartandó.

A vízforralás és hűtés meglehetősen időrabló munka lévén, a helyett, hogy a vizet felforraljuk, valamely savval keverhetjük. Ismeretes dollog, hogy a savanyu folyadékokban a kolera-bacillusok gyorsan (de nem azonnal) elpusztulnak. A sósav cztromsav a vízben levő bacillusokat megöli s így a vizet az emberi élvezetre teljesen ártalmatlanná teszi.

Igen kellemes és teljesen ártalmatlan vizet kapunk, ha a víz minden literében 1 gramm cztromsavat vagy 16 csepp sósavat oldunk fel. Még kellemesebbé tehetjük az így készített savanyu vizet, ha a kitöltött vízbe ivás előtt egy késhégynyi szóda bycabornát keverünk. Nagyobb savtartalmánál fogva még a savanyu bor is bacillus-ölő tulajdonsággal bír.

A hol nincs megbízható tiszta víz rendelkezésünkre, helyesen tesszük, ha ásványvizet iszunk.

Ivásra kitűnő, tiszta és egészséges vizet szolgáltat a pesti városligeti ártézi kut, a császárfürdői gyógykut és szamári forrás, ugyszintén Budapest többi meleg forrása.

A császár fürdői szamárforrás kristálytiszta 65.0-u vizét évtizedekkel ezelőtt számarháton viték házról-házra Budán. Lehűtve a legegészségesebb italnak tartották.

A városligeti ártézi kut vizének főlöszlegével bátran lehet közkutat is táplálni; a víz egy hűtő csőrendszeren keresztül vezetve élvezetre alkalmas állapotban csurogna ki a kútból.

Járványos időben igen kellemes és talán a

merültségtől elhaló hangon rebegé fülébe: „És most aludjunk, édesem!”

Ma már vén ember a meseköltő, a szerelmi dalnok; ötven teljes esztendő nehezedik vállaira Haja a sóval egyelített borshoz hasonlít, szeme egy kicsit összehuzódott, gyomra már nem bír sokat. Ma reggel, a midőn kedvetlenül felébredt és elolvasta a posta által hozott gyászjelentést, nem akart részt venni a temetésnél. Oly ember koporsóját tisztelje, kit ő megvetett! Mire való ez a hűvös viselet? „Collega” volt az igaz, de kétségkívül gazember, kinek tollát mindenki megvásárolhatta. De azért neki nem volt baja sohasem. Epp ellenkezőleg! Minden személyes érdek nélkül az a hírlapíró mindig vonzalommal volt iránta, és a mint erre visszaemlékezett, elpirult. Ha nem is barátok, társak voltak mégis, kezét fogtak, ha véletlenül az utcán vagy a „prémiekek”-nél találkoztak. Neki is csatlakoznia kell tehát a kísérethez, ez udvariassággal tartozik az elhunytaknak.

És így e komor és esős novemberi reggel megeretvájkozott és felöltözött, gyorsan megtergelizett — a tojás friss sem volt — kocsi-tett és későn érkezett a templomba, mert az istenitisztelnek már majdnem vége volt.

„Vigyázz! . . . tisztelegj!” hallá a parancsszót és a dobok tompán peregetek. Katonák — Persze, a ravatalon a becsületrend keresztje is ott díszlik. Az az ember, kit most temetnek, valami politikai cselszövénybe volt beavatva, hol kétes híru hölgyek is szerepeltek. És a költő most szégyelte, hogy az ő kabátján is ott van a vörös szalag. De ha már eljött, itt is marad. Következik az áldás, keresztet vet szentelt vízzel és újra kocsi-jába száll. És a menet végig halad az utcákon, mialatt finom, hideg eső szitál. A temetőben megint ugyanaz a szomorú komédia; az emberek, kik az egész uton a tegnapi botrá-

nyon mulattak, most méltóságteljes, komoly arcot vágnak, a mint a nyitott sir körül csoportosulnak. Valami szónok, ki hazudik, mint egy fogorvos, az elhunytat a reklam reményében égig magasztalja, kissé odább pedig az elhunytak szeretője áll, kinek gyásza tettetés, kinek könyei elmosás a pirosítót.

Elég volt ebből ennyi. Emberünk tudja, hogy a távozás előtt oly emberekkel kell kezét szoritani, kiknek érintése őt megbecsteleníteni. Még a szertartás vége alatt eltávozik és nagy dívatáru kereskedő pompás sir emléke mellett elsielve, a temető egy elhagyott útjára menekül. Már nem esik, de a koromszínű égbolt, a sártól és nedvességtől hervadó lombok, a fekete fák, melyekről lelkészt cseppek hullanak le a sirokra, a csunya szél, minden igen szomorú. A magános álmodozó egyszerre csak leirhatatlan aggodalmat érez. Arra gondol, hogy már nem fiatal, hogy egészsége sem a legpompásabb, hogy élete bizonytalan, és hogy hirneve, a miért a „collegák” annyira irigylik, csak a papiron van. Arra gondol, hogy nemsokára őt is eltemetik és minden úgy fog történni, mint most a hirhét emberrel történt: ugyanazon fegyverek ropognak a templom előtt, ugyanazon emberek közönyös dolgokról beszélnek kocsi-jaikban, ép olyan fehér nyakkendősbőlond ép olyan neveltséges ihlettséggel fogja előadni ostobaságait.

És a bu, az undor annyira erőt vesz rajta, hogy legszívesebben itt azonnal meghalna, csak mindennek vége legyen már. Mily jó lehet itt megpihenni!

Mintha a bokrok közt zugó szél hangjától azon szavakat hallaná, melyek élete a legboldogabb perceit varázsolják lelke elé, ezen szavakat, miket szeretett édes anyjától, drága kedvesétől, szive bálványától halott egykoron:

„És most aludjunk, édesem!”

legégszesebb ivóvízül kínálkoznak a természetes savanyúvizek.

Csakhogy erre a célra sem ajánlható minden természetes savanyúvíz. A giesshübl, kron-dorfi, regedi, korona stb. vizeket elvből nem ajánljuk; — nem pedig azért, — mert idegen vizek. — Magyar ember ne igyék idegen vizet akkor, a mikor ezekkel egyenlő értékű, legalább is ötven van ásványban bővelkedő országunkban.

Olyan ásványvizet nem tudnék lelkiismerettel ajánlani, — bárha magyar is, — melynek kezelése nem a modern balneotechnika alkalmazásával történik melyet tölcserrel töltenek a palackba melynek, melynek dugóját ha kemény fogaival puhítja meg a töltő mester melynek palackját dugóját meg se mossák vagy ha megmossák azon nedvesen, megse fordítva állani hagyják, míg napok, hetek multával megtöltésükre kerül a sor. Az ilyen vizekben nem csoda, ha baktériumokat keresnek és találnak. A jó kelet és kitűnő ásványvizekben is találtak már elvétve baktériumokat. A talált baktériumokat természetesen ártalmatlan természetűek voltak. A vizsgálónak esetleg olyan palack került birtokába, mely a rendes tisztítási procedurán a kezelők elnézéséből nem ment keresztül.

A helyes kezelés módjainak figyelembe vételét a többi között az a tapasztalat is követeli hogy a kereskedésbe bocsátott víz összetétele abban a mértékben közeledik a forrásvízéhez, — vagy tér el előle, — a minő pontossággal megtartották vagy figyelmen kívül hagyták a víz kezelésének a balneotechnika által előírt szabályait.

A borszéki savanyú víz a tavasz óta a legjobban kezelt vizeink közé tartozik. Rangban határozottan az első hely illeti meg a föld összes élvezeti vizei között. A ki borszéki vizet hozat haza a kereskedésből, az tényleg — azt a kellemes, — szénigokszid gyöngyöktől buzogó, kristálytiszta vizet élvezzi, mely fen az erdélyi havasok földi tisztátalanságoktól mentes régiójában, csodaszép fenyőligetek ölében a sziklából előtör.

A legnagyobb gonddal kezelt vizek még nálunk a mohai-Agnes, a Salvator melynek páratlanul tiszta és helyes kezelését utánozhatnánk sok hírneves külföldi forrásnál. A luhi-Margit a legkellemesebb gyógyító és élvezeti vizek a szolyvai-víz. A borszéki, Agnes, Salvator, Margit és szolyvai vizek a magyar savanyú vizek arisztokratái. A kereskedésből hazahozott palackok a forrásnak üdítő, erősítő vizét nyújtják teljes eredetiségben, gyöngyöketlen erejében, változatlan tulajdonságaiban.

Kitűnő és nagy utánjárással kezelt savanyú vizek nálunk még az erdővidéki Baross-forrás, a bikszádi a gleichenbergi vizeknek e páratlan mása, a baldóci, hrszai, lubló, a véghezi Vera. a luhi-Erzsébet, a báthfai, a szántói, a parádi, a német-keresztura, a suliguli, a cigelkai a szepesfőfalvi, a balatonfüredi és a mohai-Reform.

Irígyejük az erdélyrészeket pompás ásványvizeikért, a minők a réháti és a kovásznai Horgász. Ezeket Erdélyben és Romániában annyira fogyasztják, hogy a tulajdonosok a fővárosnak nem is jutattak belőlük. Nagy jövőre hivatalos vizek még Erdélyben a sztojkai korondi, homoródi és borvölgyi vizek. Az ásványvizeknek egy olyan versenyében mint minő a mai, midőn a korelától tartva, mindenki ásványvizet iszik s a keresletnél mégis nagyobb a kínálat, nem utolsó hely fog kijutni számukra.

Dr. H a n k ó Vilmos.

A magyar nemzet és Hentzi.

A budai honvédszobor leleplezésének ügye ismét felszínre hozott pár kellemetlen kérdést, a melyeket más időben sem a hírlapok, sem magánemberek nem szeretnek megbolygatni. Ismét felszakitotta a hegedő sebeket, ismét megújította az ellentétes érdekek összeütközéséből keletkező harcokat. Régi dolog, hogy Hentzit mi magyarok szívünkben mindig elítéltük és gyűlöltük, de a szabadságharc történelmének rá vonatkozó részével, az ő szereplésével sem történetíróink, sem a napi sajtó tüzetesen, érdemlegesen soha sem foglalkoztak, nem még akkor sem, mikor a Hentzi-sirnak Janszky által történt megkoszorúzása erre ugyancsak bő alkalmat adott. Pedig érdekes

és elég terjedelmes anyag vár e téren feldolgozásra, mely anyag az akkori hírlapokban található. — Első helyen áll ezek között a „Közlöny“, a magyar kormány hivatalos napilapja, mely 1849. április 26-tól kezdve egy teljes hónapig csaknem minden számában foglalkozik Buda helyzetével, Pest bombázásával, Budavár ostromával s bevételével és ezeknek kapcsán Hentzi személyével is.

Hentaller Lajos országgyűlési képviselő a „Pesti Napló“ vasárnap számában „Az 1849-iki sajtó véleménye Hentziről“ cím alatt érdekes szemelvényeket közöl ezekből. Kiválasztja az akkori magyar hírlapírás Hentzire tett legfontosabb nyilatkozatait. — Mindenesetre annak véleménye lehetett kissé elfogult és épen azért kifejezéseiben néhol tulzó is, de ahol történelmi megdöntetlen adatokra támaszkodik, feltétlenül meg kell hajolnunk előtte. Bár a fentemlített szemelvényeket közlőjük gyorsan, mintegy sebtiben compilálta össze — holott a czimtól hosszabb történelmi tanulmányt várnánk — a Hentziről szóló külső adatokat már jórészt kiaknázta; ezeket tehát nem tartom szükségesnek ismételni, csak a következtetéseket vonom le belőlük. A következő sorokban tehát sem Budavár bevételének, sem Hentzi életének adatait, hanem ezekből jellemet akarom kellő világításba helyezni.

Különben is élete nem ismeretes eléggé. Misztikus homály borítja az egész embert, születésétől kezdve haláláig. — E misztikus homályra, mint égő nap tűzött rá a magyar nemzet gyűlölete, de mégsem bírta eloszlatni. Katona-családból származott és a katonát dobálja a sors ide-oda. Róla sem tudni hát biztosan, hogy Bern-Kantonban Svájcban, vagy éppen Debreczenben, magyar földön született-e? Bárhol jött különben világra — hiszen utóvégre akár Arabia homokján is születhetett volna, — annyi mindenesetre bizonyos, hogy testestől-lelkestől német, — jobban mondva osztrák német volt. — 1804-től 1848-ig, 44 esztendei osztrák katonai szolgálat alatt ez érzelmei bizony eléggé meg is csontosodhattak. A magyar szabadságharc kitörésekor bejön hozzánk külföldről, mint magyar születésű honpolgár, hűségkü mellett elvállalja a péterváradai erősség parancsnokságát s élete ettől kezdve nemcsak misztikus, de romantikus színezetű lesz. Várát osztrák kézre játssza s ezért perbe fogják. Hadi fogoly léte az ország kormányzója szabadon bocsátja, miután előbb négyszemköt becsületeszavát veszi, hogy a magyar ellen többé foglyert nem fog. (Ez tehát már második esküje volna.)

Ez utóbbi adatot a „Közlöny“ írja utóbb említendő számában. Mindenesetre a misztikus Hentzi sorsa ezental a Buda névhez fűződik. Oda vitték, mint foglyot, de miután Kossuth nagylelkűen szabadon bocsátotta, a mint Buda az osztrákok kezébe jutott, adott esküje ellenére az ellenséghez pártolt. — 1849. április 24-én vonult ki Windisgrätz Pestről, 4 havi ott időzés után. Hentzi maradt 4 zászlóaljjal a budai várban, mint annak parancsnoka. — Az elpártolás ténye maga elég arra, hogy a magyar nemzet utalattal forduljon el tőle. De e második esküszegéssel nem elégszik meg. Midőn Görgey megkezdte Budavár ostromlását, azon ürügy alatt, hogy a pesti oldalról a budai várba lövések történtek, május 4-én és 5-én bombázta tni kezdi Pestet. Még ezt megelőzőleg Görgeyhez intézett válaszában megtagadja magyarságát, „mit előbb bevallani“ — a „Közlöny“ szavai szerint — „dicsőségének hazudott.“

E szavak a „Közlöny“ 1849. május 11-én megjelent 102-ik számában foglaltatnak, a midőn — valószínűleg Kossuth meghagyására — hosszabb cikkben támadtatik Hentzi felhalmozott aljasságai miatt. E cikk képezi a Hentaller adatainak is fő forrását. Magában foglalja ez érdekes közlemény — lesújtó bevezetésén kívül, — mint terhelő adatokat Hentzi ellen: az ő kiáltványát Pest lakosaihoz, Irányi Dániel kiáltványát Buda lakosaihoz, mely erre mintegy válaszul szolgált; továbbá a Görgey és Hentzi közt létrejött üzenetváltást.

A fent említett tárczacikk igen kevés kihagyással közli a cikk első részét, csak a két levelet nem, melyek pedig Hentzire igen jellemző világítást vetnek s igen érdekes adatok a Hentzi szereplésére nézve. Mindenesetre legjobban viszatükrözötteti valakinek egyéniségét a saját nyilatkozata. (Vége köv.)

Irodalom.

* Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedésében Budapest, Muzeumkörút megjelent Knorr Alajos „Önügyvéd“-jének 2-ik füzeté, mely ugy tartalmának gazdagsága, mint kiállítás csinosága által tűnik fel. 2 ik füzet a közös kormányhatóságok felsorolása mellett ismerteti a közös hadügyminiszterium hatáskörét, a közös állami számvéveszék felállításának és a kabineti iroda működési körét. Ezután a szerző áttér a törvényhatóságok ismertetésére, felsorolja a megyei és törvényhatósági joggal ruházott városi törvényhatóságokat ezek jogi természetét, szervezetét, a törvényhatósági bizottság szervezetét és hatáskörét, a közigazgatási bizottságot és teendőit a közigazgatás terén, teendőit mint fegyelmi hatóságoknak, viszonyát az államhoz és törvényhatósághoz, tagjainak kötelezettségét és felelősségét; az árvaszék hatáskörét; ismerteti a főügyész, törvényhatósági közegeknek, az alispánnak, jegyzőknek, a polgármesternek teendőit, a törvényhatóságok különös jogait a megyei pótadó kivétele tekintetében; a bizottsági tagok felelősségét és a fegyelmi eljárás szabályait. A községek czimű cikkben a községek jogtermészetének előadása mellett ismerteti a községek hatáskörét; a községi képviselő testületnek, községi elöljáróságnak szervezetét, az elöljáróság felelősségét, a fegyelmi községi háztartás és községi adók kivételének, pénztári kezelés és számvétel szabályait, valamint a községek átalakításának módját. A III-ik fejezet a birói hatalmat tárgyalja nevezetesen felsorolja az első folyamodású bíróságokat, ismerteti a kir. járásbíróságnak szervezetét, hatáskörét; a kir. törvényszékek szervezetét és hatáskörét, különösen a kir. törvényszékeknek hatáskörét sajtó ügyekben, bánya ügyekben; a fumei kir. törvényszék hatáskörét, a budapesti kir. kereskedelmi és váltó-törvényszék szervezetét és hatáskörét; a kisebb peresügyi bírások, eme bíróságok hatáskörét, a községi bírások; felsorolja az ügybíróságokat, kivételes bíróságokat és a különleges bíróságok közül ismerteti az osztrák m. bank választott bíróságának szervezetét és hatáskörét.

A 2-ik füzet tartalmának gazdagsága még inkább ajánlatosabbá teszi e munkát. Az „Önügyvéd“ kapható füzeteként, egy-egy füzet 30 kr. Előfizetés útján 9 füzet 2.70, 18 füzet 5.40.

* A magyar nyelvőr októberi száma a következő tartalommal jelent meg:

Szólásmagyarzatok: Eb ura fakó! Nagyszigethi Kálmán. — Hangsúly és szórend. Kicska Emil. — Elkeresztelések. Szarvas Gábor. — A magyar nyelv a gyermekszobában. Albert János. — Irodalom: A magyar helyesírás szabályai. Ballassa József. — A palóc nyelvjárás. Bartha József. — Helyreigazitások. Magyarzatok: A Táj-szótár helytelenségei. Szinnye József. — Héhd. Belányi Tivadar, Szarvas Gábor. — A helyesírás kérdéséhez. — Körösi Sándor. — Fölültetés. Kegányi Gyula. — Sajtóhiba? Arany László. — Kérdések és feleletek: 1. Keztyű? 2. Leányzó, nyaratszaka, máj? 3. Sajt v. sulyt? 4. Vácznál tart? Szarvas Gábor. — Népnyelvhagyományok: Szólásmódok. Domokos István. — Babonák. Glosz Gizella, Bartók Jenő, Maruska Mihály, Bellosics Bálint. — Gyermekversikék. Volák Lajos. — Táj-szók. Dézsi Lajos, Bán Aladár, Gyarmathy Dező, Hermann Antal. — Válasz Szabó Samu bírálata. Donáth Imre.

Különlék.

* A szultán — a budapesti inségeseknek. Lelkes éljenzés hangzott fel a járványbizottság mai ülésén, mikor az elnök felolvasta a konstantinápolyi prefektusnak: Redra basának a budapesti polgármesterhez intézett francia levelét, a melyben tudatja, hogy a török szultán a magyar nemzet iránt érzett nagybecsüléséről indítva, a járványsújtotta budapesti lakosság részére 100 török fontot, vagyis 1082 frtot ajánlott föl. A checket a polgármester kezeihez a budapesti főkonzul már el is juttatta. Az elnök kijelentette, hogy a bizottság tagjainak érületét véli tolmácsolni, a midőn indítványozza, hogy a török szultán ő Felségének a főkonzul utján halás köszönet nyilváníttassék. Mint értesülünk, a szultán e kitüntető figyelmét — habár közvetve is — Feridun bey alkonzul hívta fel, ki mint előkelő török család sarja, folytonos összeköttetésben áll a legkiválóbb török méltóságokkal.

* **A kolera hyénái** mindenféle alakban szaporodnak a fővárosban. A sok kényszerrendszerbéli ürügye alatt üzött zsarolásokról, lopásokról stb. már sok mindenféle napfényre került. De vannak olyan hyénák is, a kik a félelemre spekulálnak. A többi közt, mint már jeleztük, egy ilyen neme is van a hyénaságnak. Egy szánalmas külsejű ember a belváros egyik fényes utcájában megáll egy kávéház előtt, ott neki támaszkodik a falnak s konvulzív kolera mozgásokat végez, fogván azonosközben a gyomrát és hasát erősen. A kávé, vagy a pinczér rögtön észreveszi és siet neki borraival adni, hogy csak menjen tovább. (Egyetlen koleraeset képes most pocsekká tenni a legvirágzóbb üzletet.) A spéczi zsebrévája a jó borraival s azzal megy tovább a legközelebbi szállóig, a hol újra megkapja az „ázsiai kolera” és az ázsiai-baksfist, Es ezt így csinálja tovább. Egy nap alatt megkeres 18—20 frtot, aránylag kevés „erőlködéssel” (mert hiszen csakis ebből áll a mestersége) s ha sokáig tart a kolera még házat is építhet magának a köruton. (Az ilyenekből lesznek azután azok a jeles városatyák, a kik a sajtót piszkolják, mikor kötelességeit erélyvel teljesíti.)

* **A spanyol király betegsége.** Madridról a király megbetegedésének okairól a következőket jelentik: A király az egész uton nagyon étékn ovációkban részesült, a mi igen elfárasztotta. Cadixban a nép lábához borult, asszonyok és férfiak ölegették és csókolták, úgy, hogy a királynek alig sikerült a kis királyt a tolongástól megóvni. Különböző állapota folytonosan javul, a láz alább hagyott s a mult éjet nyugodtan töltötte. A királyi család holnap, kedden Granadába utazik.

* **General Böse.** Kecskeméthy Aurél egyik karczolatában úgy emlékezett meg a most elhunyt Besze Jánosról, hogy valamiképen a duklai szoros 1848-ban nem vált híressé Halbschuh Dánielről és viszont, úgy Kassa sem lett híres Besze Jánosról. Mely mondás úgy értelmezendő, hogy Irányi (Halbschuh) Dániel a forradalom alatt amint duklai szoros megvédésére lön kiküldve, s a muszkák még is bedefeliroztak rajta, azonképen Besze, nagyjából tokaj-hegy-aljai, félig-meddig felfegyverzett nemzetőreivel Kassára, Schlick tábornok rendes csapatai ellen vonult s a nélkül, hogy útközetre került volna a sor, a vitéz nemzetőrök zsákmányul hagyva fürtös gubáikat kerekét oldottak. A véremlékü döntő csata után azt mondotta a félszemű Schlick:

— Ich habe mir den General Böse anders vorgestellt.

* **A szatmári püspök N. Károlyban.** N. Károlyból írják lapunknak. A Károlyi grófok városában e hó 16-án nagy ünnepek folytak. Először is a kath. leányiskolát avatta föl személyesen ő méltósága, a szatmári püspök, aztán a magyar kulturának is volt ünnepe, a mennyiben Palczér Ernő piarista rektor és nagykárolyi plébánosnak ugyanaz nap tüzte mellére a püspök a koronás arany érdemkeresztet. Ezt ő felségénél maga a püspök szorgalmazta, hogy a jeles tanférfiának érdemeit kellőleg megutalmazza. Kiváló mozzanata volt az ünnepnek a szatmári püspök hazafias beszéde, mikor a leányiskola alapítói között első sorban Károlyi Györgynét, majd a mostani patrónust gróf Károlyi István és bájos nejét Csekonics Margit grófnét említette, az irgalmas nénéknek pedig szívére kötötte, hogy igazi nőket, jó magyar anyákat neveljenek a nemzetnek, mert hazafias érzésű magyar anyákra van szüksége a magyar társadalomnak. Palczér Ernőhöz fordulva azt emelte ki, hogy ismeri ugyan a piarista szerzetes szerénységét, de mivel a legelső magyar ember, a király adományozza neki ez érdemkeresztet, fogadja szívesen e kitüntetését, mint magyar ember, mint jó hazafi az ő kezéből, a püspök kezéből, ki a piaristákat annyira szereti. Az ünnepeket aztán a piarista-házban folytatták, hová felekezeti különbség nélkül a város és a megye előkelősége volt hivatalos. Ott az alispán a püspököt éltette, Hegedűs K. a Károlyi grófi családot, majd a szatmári püspök Öz Ferenczet, a Károlyi grófok uradalmi intézójét, a kinek annyi érdeme van a leányiskola létesítése körül és Palczér Ernőt, ki a városnak, a környéknek, az egész megyének, de különösen püspökének szeretetét és becsülését ki tudta vinni férfias, hazafias, lankadhatatlan működésével. Az ünnepeknek országos jelentőségét annyiban lehet

tulajdonítani, hogy ugyanott, a hol Károlyi Istvánnak félremagyarázott tószta elhangzott — ugyanott a püspök fejezi ki az engesztelés és tisztelet hangján elismerését és hálás köszönetét a grófi család kiváló érdemeiért.

Lukács László korhelykedik.

— Szenzációs tudósítás. —

A debreczeni kir. törvényszék előtt november 12-én nagyfontosságú esküdszéki tárgyalás lesz, a melyen Lukács László, a híres román agitátor sajtóügyét tárgyalják.

Az érdeklődés felette élénk s minden, a mit erről az emberről olvasunk, feszült figyelemre ragad. Mindenki azt hiszi, hogy Lucacciu, a politikai apostol, a ki folyton jár, egyre dolgozik faja, vére, népe nagyságára; a ki nem ismer átkot, félelmet, megvetést, csak egyet: a román nép fellegvárát, Lucacciu úgy tűnt föl szemünk előtt, mint egy fényes nagy alak, a kit irigyeltünk fajtától és a hazug, gonosz küzdelmekről.

Es Lucacciu, a politikai apostol, a kit az előtt Lukács Lászlónak hívtak, nem más, mint politikai szédelgő, a ki a gyomráért hazudja át az egész életet, a hasáért szegődött egy politikai fantazmagória szolgálatába, a mely őt busásan ellátja — csillogó aranyakkal.

Lucacciu, a laczfalusi lelkész, nem más, mint egy tivornyázó duhaj, a ki pezsgős palackokkal dobálózik és a rekedésig dalol trivólnotákat.

Hogy valamiképen az itt irtakat ne akadémi-kus fejtegetésnek vegye az olvasó, rögtön elmondunk egy csinos kis történetkét.

Egy szegedi huszártiszt a Királyhágón tularált. Vágya támadt megtekinteni Bukarestet, a mely a Balkán Párisa és Színaiát, a mely Románia paradicsoma. A mint Agostonfalvánál a szegedi huszártiszt beszáll egy első osztályú vasúti fülkébe, ott talál egy papot, a ki kényelmesen elheveredvén a piros plüss kereveten, nagy figyelemmel bontogatott ki aranyló hámból egy havanna szivart; aztán élvezettel bocsátgatta csigaszerű karikákba az illatos füstöt.

A szegedi huszártiszt húsárosan szalutált a papnak s aztán elhelyezkedett. Közben meg is botlott. És a mibe megbotlott, az egy hűtő volt. A hűtőben két üveg Pomery-pezső fagyoskodott.

A huszártiszt cigarettét sodrott. A pap udvariasan tüzzel kínálta meg:

— Parancsoljon, százados ur.

— Köszönöm, főtisztelendő ur. Én X. huszárszázados vagyok Szegedről.

— És én Lucacciu, laczfalusi román lelkész.

(A szegedi huszártiszt nevét a meginterwiewolt kapitány ur kértére elhallgatjuk.)

A kölcsönös bemutatkozás után Lucacciu kipattantotta az egyik Pomery-t s karsu nyaku, szélesen metszett poharakba öntötte a pompás, francia pezsőt.

— Parancsoljon, százados ur. Remek ital. Van itt gieshüblis is. Nagyon kedves ize van vele a pezsőnek.

Mikor az első üveg Pomery elfogyott, a szent pap, a ki nélkül ájtatos hívei még élni sem akarnak, bóröndjéből elővett egy harmadik üveg pezsőt.

— Ez M u m m. Kellemes savanykás. Hadd hüljön — jegyzé meg.

Vigan érkeztek meg Bukarestbe, a hol a laczfalusi pap a lehető legnagyobb előzékenységgel kalauzolta a szegedi huszárt; még az éjszakaiakat is a huszártiszttal töltötte.

Egy jóvérű huszártiszt pedig tudvalevőleg az éjjeleket sem templomokban, sem komoly tanácskozások között nem szokta töltöni.

A román hölgyeknek ég a szemük és tűz az egész valójuk; és Lucacciu, a ki maga csinálta meg a legdrágább, legválogatottabb étlapokat, a pompás vacsorákhoz „fűszerül” — mint mondá — csinos hölgyecskéket hívott meg a chambre separeéba. A csinos hölgyecskék már ismerték a papot s bizalmasan tegezték. Mikor pedig a pezsőtől arcuk,

szemük kigyult, — odaültek a laczfalusi lelkész ölébe, előbb az egyik, aztán a másik, csókra nyújtott ajkkal mondván:

— Ugyan, édes barátom, fűzd ki hátul a ruhaderekam és a fűzöm.

— Nagyon kedves foglalkozás.

— Kedves százados ur, már én dresszirozva vagyok az ilyen mulatságra.

Rövidesen zenészeket hozott a pap. Pattogott a pezsgős üveg, csapongott a dal s egyszer csak derékon kapta a lelkész a két lányt s úgy táncolt velük izzádásig. A huszártiszt, hogy a mulatság még nagyobb legyen, a maga hetyke sapkáját is rányomta a pap fejére.

Hajnal hasadásig tartó duhajkodás után, Lucacciu megmosakodott, egy olvasót tett a nyakába és azt mondta:

— Rendben vagyok. Mehetünk.

Három miniszternek, államtanácsosoknak stb. mutogatta be a szegedi huszártiszttel. Minden ajtó megnyílt előtte s olyan passe-partout szerzett a huszár részére, amelylyel ezt a synai királyi kastély minden termébe bebocsátották.

A huszárral Lucacciu nem politizált; annyit azonban őszintén megvallott, hogy gyűlöli az összes Hohenzollern-eket, akik kiforgatták Romániát nemzeti vagyunkból.

A magyarokra az a megjegyzése volt, hogy nagyon szereti a magyar bort, a magyar konyhát, a magyar cigányt s azokat a magyar hölgyeket, akik jobban szeretik a pezsgőt, mint a szentelt vizet, az édes gyönyört, mint az imádságot, a hamis dalokat, mint a templomi éneket.

Ah! hisz ez a pap egy nagyszerű bölcs, a ki rászedi az egész világot, hogy a maga életét viggya és kellemessé tehesse.

Mit neki a laczfalusi templom kulcsa, ha a balet-corps egyik kecses tagjának illatos boudoir-jába szabad a bemenete.

Szoboszlói levél.

Ling-ling-ling! Szoboszló két percz! A vonat megáll. Egy második osztályú szakaszból kirepül egy kizitaska, két kalapskatulya, egy nagy kendő, egy hölgy. Azután megint újból kezdődik egy kizitaska, négy skatulya, stb. stb. Midőn már vagy a tizedik skatulya és hozzátartozói a szakaszból lent lennének, különféle zűzavaros hangok közül kihallatszik: főnök-főnök, hol a főnök? A főnököt végre egypár podgyászat kurrentáló utas kezei közül kiragadják és viszik a kérdéses szakasz, táskák, skatulyák, kendők és hölgyek elé!

— Hát rend ez kérem? Nem; ez disznóság! Beültetnek egy koleraást három hölgyhöz a nem dohányzóba!

— Hát dohányzott kérem?

— Dehogyan, nem dohányzott az kérem, hanem teit olyas valamit, amit a kis diák szokott tenni, midőn az első szivart elszívja! — Nézze a kendőnket, nézze a ruhánkat, nézze a cipőnket!

A főnök csak néz, de koleraást lévén a szó, intett az inspektiós komissiónak s mosolyogva biztatta a hölgyeket, hogy csak legyenek nyugodtak, majd rendbe hoz itt mindjárt mindent a komissió.

Ugy is volt.

Egyszer csak két markos rendőr kiemel egy kolera fiatal embert a koci szakaszból, sápadt, szédült arcuzal, kin a kolera tünetek még folyton mutatkoztak.

Az inspektiós orvos azonnal a nyaka közé zudított egy flakó 5%-os karbólt. Vitték, mint a halottat, az állomás mellett levő megfigyelő szobába. Midőn vitték, az állomásfőnök utána mondta: Szegény tatár, — s én, ki megfigyeltem, láttam, hogy szivból, igazán sajnálja.

Egy óra mulva, hála az óvrendszabályoknak és a megfigyelő szobának, a kolera ur magához jött s beszélt borrról, sörről, pálinkáról, Wéberről, meg Fehérről s azt kérdezgette a körülötte álló komissiótól, hogy micsoda betyár csárdába is került hát ő?

Ez volt az első kolera Szoboszlón. De ebből legalább látszott, hogy védekezünk és csinálunk valamit s nem nézzük összetett kezekkel, hogy mint hurczolható el a járvány a vasuton.

Ezen naptól kezdve mindennap kint volt a komissió s minden vonatot éber figyelemmel kísért, nem-e hoz egy koma-baczellust, akit meglehetne interviuolni az iránt, hogy és mint tette azt, hogy a Debreczenben életbe léptetett szigorú övrendszabályok daczára is el tudott jutni Szoboszlóig.

Ó, én ezt mind figyelemmel kísértem kérem, mert Szoboszló szülővárosom s lelkesültem, hogy Szoboszló is tesz valamit.

Kint voltam tehát minden vonatnál s lettem a komissió minden intézkedését...

Ismét cseppetnek, a vonat megáll. A komissió urak elejtett szavaiból előzetesen megtudtam, hogy ma megint lesz a megfigyelő szobának biztos vendége, ugyanis egy debreczeni hentes jön földet venni.

Hallatszik az inspekcziós orvos vezényszava. — A debreczeni hentesre vigyázzanak. A rendőr elő is fog nagyhamar egy atyafit.

— Honnan jön bátyám uram?
— Debreczenből.
— Micsoda maga?
— Hát eddig csak kálvinyista lettem volna kérem, hanem most már abból is kivénültem. No erre megtudták, hogy nem hentes.

NAPI HIREK.

Határidő naptár.

Nagy néptáncverseny vasárnap és ünnepszopon d. u. 6 órakor a Margit-fürdőben.

Muzeum a kollegiumban a község számára nyitva van vasárnaponként 10-től 12-ig délelőtt.

Anyakönyvtár a kollegiumban a község számára nyitva van pénteken 11-től 12-ig.

Nyilvános olvasóterem a kollegiumban, aug. 1-től nyitva.

A kir. itélő tábla hivatalos órái d. e. 8-12-ig, d. e. 2-5 óráig. — Az igtató, kiadó hivatal és az iratás nyitva d. e. 9-11, d. u. 3-4 óra közt; vasárnap és ünnepszopon d. e. 10-11 óra közt.

— **Az új kórház megnyitása.** Már tegnap megemlékeztünk arról, hogy az új kórház munkálatainak megtekintésére egy bizottság ment a helyszínére, hogy személyes meggyőződése után megállapítsa, mikor lesz az új kórház megnyitható. A bizottság olyan dolgot derített ki, olyan lassuságnak jött a nyomára, hogy az új kórház megnyitására ez évben már valószínűleg le kell mondanunk. Balogh Mihály főmérnök szép szóval, ígéretekkel tartotta és biztatta a városi tanácsot; sőt ezzel a biztattással annyira ment, hogy beterjesztett jelentésében még ez év márczius havában határozottan állította, hogy az új kórház már október havában megnyitható lesz. Mit tehetett a városi tanács egyebet, mint hogy a főmérnök állítását örömmel tudomásul vette s felmondotta azt a bérházat, a mely a Kádas-utca végén a jelenlegi kórház kiegészítő részét képezi. A bizottság tegnap künn járt az új kórházban s még a kőműves munkákban is olyan lassuságot észlelt, hogy annak bevégzése is hosszabb időt vesz igénybe. — Mindezek után hol vannak az asztalos, lakatos, festő s más munkálatok? — A berendezéshez szükséges kellékek, melyeket gondosan Körner Adolf tanácsnok, mint az ügy tanácsi előadója sürgetett meg, már hetek óta várótt vannak. Mulasztás volt tehát, hogy a városi tanácsot, vagy legalább az ügy előadóját nyíltan remélték arról, hogy a vállalkozók sokkal lassabban haladnak s hogy a jelzett időn tul sem képesek a szükséghez képest jogosan megkövetelhető munkálatokat előállítani. Mulasztás volt a főmérnöktől a fenti körülményekből könnyen következtethető viszonyok daczára azzal az ígérettel tartani a városi tanácsot, hogy az új kórház már októberben, később novemberben s végül december lesz megnyitható. Ebben a következtetés dominál, igazolni fogja ezt a bizottság véleménye is, — amely szerint még

decemberben is alig és így csak a tavasszal lesz megnyitható a kórház. — És ennek nem jön nyomára a város, maradhatott volna a régi óról-hóra halasztott ígéredek mellett, ha Körner Adolf tanácsnok ezt a sok ígéretet meg nem sokalja s bizottsággal nem megy ki meggyőződést szerezni a viszonyok felől. Csak hogy a főmérnök első jelentésére, hogy a kórház már októberben megnyitható lesz, felmondotta a városi tanács azt a bérházat is, ahol jelenleg betegek ápoltnak. Ha véletlenül ezt a házat a tulajdonos időközben másnak adja, mi történik az ott fekvő betegekkel? A városi tanács különben a felmondás meghosszabbítására nézve egyezséget köt a bérlővel s most már az ügy referense, Körner Adolf áll a dolog élére, hogy a mások mulasztásaiból eredt építkezési és berendezési mizériákat megszüntesse s hogy az új kórházat még ez év végeig a megnyitás stádiumába juttassa.

— **Megváltozott időjárás.** Egész tegnapig nagyon enyhének mutatta magát az ős; valószínűleg nem is éreztük eddig az esővel s széllel járó őszi napok kellemetlenségét. Tegnap hirtelen oly hideg s metsző szél keletkezett, hogy ma már nem csak az őszi felöltő, de még a téli kabát is felfér. Vége az őszi versek szezonjának, az irodalmi bőzén már ugysis al parin jegyezték az utolsó időkben, a költöző madarakról és a hulló levelekről szóló poémákat, ma meg már parin alól esett mind. — A családban is előke-rülnek azok a bizonyos anyai gondok, melyek egy-egy béli öltözet megszerzése iránt való szándékban nyerne kifejezést, meg élénk óhajításban egy — vő iránt. — A vénecke férj is ijedten szól fiatal nejéhez, ki holmi téli bunda tekintetében ostromolja férjét.

— Mi az, már megint új téli bunda kell? — kérdi a férj.

— De mikor majd megfagy az ember melletted! — vág vissza az elégedetlen asszonyka.

A színházi hölgyecskék is begombolták az őszi kabátjaikat; de a szíveik — nyitva maradtak.

— **A „Csokonai kör” szépitési szakosztálya,** Körmlóssy Arthur elnöke alatt f. hó 21-én délután 5 órakor a kereskedő ifjak önképző egyesülete helyiségében ülést tart, melynek tárgyat a szakosztály alakulása; a munka programjának a téli időszakra való megállapítása; különböző megbízatásokról szóló jelentések előadása és folyó ügyek fogják képezni.

— **Prepost-plébános-beigtatás.** Wolafka Nándor dr. címzetes püspököt, ki betegségéből teljesen fölépült, legközelebb iktatják be a debreczeni prepost-plébánosi javadalmaiba. — A püspök királyi adománylevele megérkezése után Nagyváradon a kispórást, Debreczenben pedig a plébánosi fogadalmat teszi le. A távozásával üresedésbe jött vallásügyi osztálytanácsosi állásra Kisfaludy Béla dr.-t, a Szent-István-társulat alelnökét nevezik ki. Egy másik fővárosi könyvatos lap tudósítója szerint, utódja a kultuszminiszteri osztálytanácsosságnak Dr. Kiss János, a Szent István-társulat igazgatója lesz. Kiss szegedi születésű, papi tanulmányait a budapesti szemináriumban végezte. Temesvárott theológiát tanult s jelenleg a bölcséletet adja elő a budapesti egyetemen. E mellett két nagy folyóiratot létesített és szerkeszt most is, a „Hit-tudományi folyóirat”-ot és a „Bölcséleti folyóirat”-ot. Kiss ugyyszólván az egyetlen a magyar papok közül, a ki a thomiztika filozófát Magyarország részéről a külföldön is képviseli s a tavalyi párisi kongresszuson nagy sikert aratott értekezésével.

— **Ápolónői tanfolyam.** A magyar vöröskereszt-egylet igazgatósága Debreczenben felhívást küldött, melyben tudatja, hogy október 17-én két új betegápolónői tanfolyamot nyit, melyen az előadások 6-6 napig tartanak. Ezen tanfolyamokra jelentkezhetik minden 20-50 életév közötti nő. A vidéki fiók-egyletek által esetleg küldendő nők az Erzsébet-kórházban nyerne ingyen lakást és ételmezést.

— **A kórházi bizottság** holnap csütörtökön délután a városháza nagytanácstermében gyűlésre jön össze. Az ülésen, melyen Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester elnököl, az új kórház építkezési és megújítási ügye kerül érdemleges elbírálás alá. Nemkülönböztetve eszmecsere tárgyat fogja képezni, a kórház szervezési szabályzata, melynek alapján a kórház-tiszti állásokra írják ki a pályázatokat.

— **Orvosok összeírása.** A belügyminiszter rendeletben hívta fel Hajdumegye alispánját, hogy a törvényhatóság területén lakó orvosok névjegyzékét állítsa össze és terjessze fel. Az orvosok összeírásának az a célja, hogy a Rómában 1893. szept. 24-től október 1-ig tartandó nemzetközi orvos-kongresszus előkészítő bizottsága az illetőket a részvételre szólíthassa fel.

— **A kataszter Hajdumegyében.** Az állandó kataszter jövő évi működésének programja már meg van állapítva. A működési terv szerint 1893. évben Hajdumegye területén kataszteri háromszögelés és határleírás fog történni. Ilyen munkálat lesz a szomszéd Szatmármegyében is.

— **Besze János temetése** a polgári elem részvéte mellett, a szimbolikus nagy páholy költségén ment végbe. 4-500 szegény ember jelent meg a sirnál, hol Simay István öreg honvéd mondott búcsuztatót. Koszorukat küldték a rokonokon kívül: az arad-csanádi egyesült vasutak műhelyszemélyzetének asztaltársasága honfiai kegyeletből, a Könyves Kálmán szabakóműves páholy, Magyarország Symbolicus nagypáholya, a függetlenségi párt. Hát Debreczen városa ha már nem tartotta érdemesnek díszpolgárra temetésén magát küldöttségileg képviselni, nem küldhetett volna egy koszorút annak a férfinak a koporsójára, ki az 1849-ik évben január 17-én tartott közgyűlésen a legnagyobb lelkesedéssel választott meg a város tisztelt belső polgárává? Ilő lett volna tán a városnak e nagy emberiránt érzett kegyeletét egy koszorúval leróni.

— **A város szegény-alapja** javára ismét 56 forintot kapott. A vasutnál hónapok óta összegyűlt s utazók által elhagyott, — soha nem igényelt tárgyakat árvereztek el az üzletvezetőség kiküldötté s Király Gyula városi aljegyző jelenlétében. Az ócska darabokból ötvenhat forint folyt be. melyet a városi szegény-alaphoz esatoltak. — Az üzletvezetőség ezekkel az ócska, elhagyott tárgyakkal is nagyon elővigyázó a járványos időben, a menyiben mindméganymit dezinficiáltatja.

— **A debreczeni ev. ref. egyház gazdasági bizottsága** pénteken, f. hó 21-én délután 3 órakor, az egyház tanácstermében ülést tart, melyen folyó ügyek fognak tárgyalás alá vétetni.

— **A joghallgatók önképzőköre** tegnap tartott első ülésen a Szűcs Géza 3 é. jh. zajosan megtapsolt elnöki székfoglaló értekezése után. Békés Sándor 3 é. jh. és Szabó László 3 é. jh. szónokoltak. A fiatal kör, mely az előbbi években a joghallgatók között tapasztalható közöny miatt válságoknak volt kitéve, most már szebb jövőnek néz elébe, mert a tagok eddig soha nem tapasztalható érdeklődéssel viseltetnek a kör ügyei iránt.

— **Kövezik a Darabos utcát.** Ma reggel kezdték meg a darabos-utca kikövezését, melynek eleje már régen ki volt kövezeve egész a kollegium sarkáig. Most tovább folytatják a kövezést egész az utca végéig, s nagy garmadákban állnak a kocsit ut mindkét oldalán a kövezéshez való termékek. Jó volna, ha a kövezés után egy kis világitás is jutna éjjelenként a Darabos utcára.

— **Halottak napja.** A honvéd egyesületem kívül, mely halottak napján kiszokta világitani, a hatvan-utcai temetőben nyugvó hősök sírját, a jogakadémiai ifjuság is kivonul a hősök sírjához, hol a joghallgatók önképző körének elnöke Szűcs Géza 3. é. jh. fog beszédet mondani s egy joghallgató szaval.

— **Övintézkedő község.** B.-Ujfaluból írja levelezőnk, hogy a község képviselőtestülete egy járványkórház felállítását, betegszállító saroglyák beszerzését, az ivóvíz-kutak fertőtlenítését határozta el. Járványorvossá megválasztották Kránczy Béla IV. éves orvosnövendéket. Betegápolónői önként vállalkoztak: Szent István, Peley József, Vágó Jenő és több nő. Hogy a b.-ujfalusi kolerabetegek sokkal előnyösebb helyzetben lesznek a többiekénél, kitűnik abból is, hogy — mint levelezőnk írja — Tripsó Mihály kántortartató önként és díjmentesen ajánlotta fel köztemük-

dését az esetleg előforduló együttes temetéseknel és e czélból a dalegylettel már próbákat is tartanak. A halottakat Szökőcs Lajos komponálta „bécsi gyászinduló” szivhez-szólo hangjai mellett fogják az örök nyugalom helyére kikisérni.

— **Három véka paszuly.** Ha még valaki a bugyellárisát, a csizmáját — vagy mondjuk — hogy az eszét veszi el, nem csudálkozik rajta az ember; de ahhoz, hogy valaki három véka paszulyt veszítsen el — magunk se tudjuk mi kell. Pedig a dolog tényleg úgy áll, hogy egy jó ember három véka paszulyt veszített el a kis talyigájáról, amelyet a rendőrök bevitettek a városházához. Hát hiszen ha nem akad gazdája — majd jó lesz a raboknak.

— **Nagybecsű ajándék a múzeumnak.** Semsey Andor mint minden évben, úgy az idén is becses és nagyszerű ajándékkal gazdagította a nemzeti múzeum ásványtárát. Nem is említve egész szorozatát a legszebb jegeczeknek, melyek részint hazánkából, részint afrikából valók, kiemeljük különösen egy Amerikában vett nagyobb fog- és állkapocs-gyűjteményt, a legtrikább őslények maradványait. Rendkívül érdekes egy kis Isthiosaurus teljesen fenmaradt csontváza, mely a württembergi petroleum-palából került elő. Igen szép és hatalmas az a mammoth-agyar, melyet Szolnec vidékén kotortak ki a Tisza medréből. Az ajándékok között kitűnő meteorit-példányok vannak, melyeket Semsey Texasban, Kaliforniában, Afrikában s Szibériában gyűjtött. A gyűjtemény tárgyakat most rendezik el az ásványtárban.

— **Nyugalmasítás.** Mint nánási levelezőnk értesít, SEXTY Sándor, az ottani takarékpénztárnál viselt hivataláról, egészségére való tekintetből le szándékozik mondani s nyugalomba vonul. Hogy ki lesz az utódja, még bizonytalan, miután a választás valószínűleg csak a jövő évben fog megejtetni.

— **Postai és távirtdai kezelőtisztek tanfolyama.** A kereskedelemi miniszter a m. kir. posta és távirtdánál a kezelési szolgálatra alkalmazandó és XII-ik díjosztályban 500-tól 700 frtig emelkedő fizetéssel és a szabályszerű lakpénzzel postó- és távirtdasegédítisztek kiképzésére folyó évi november hó 15-től kezdve hat óra terjedő gyakorlati tanfolyamot nyit a kötetkező posta és távirtdahivataloknál: Egerben, Nagy-Mihályon, Brassóban, Aradon, Nagy-Kanizsán, Győrött és Uj-Gradiskán.

E tanfolyamra hallgatókul fölvételnek: 1. első sorban az 1873. évi II. t. cz. 5-ik §-a értelmében kisebb hivatali alkalmazásra igazolvánnyal bíró igényjogosult a katonai altisztek; 2. másodsorban a postamesteri vagy kiadói minőségben kifogástalanul szolgált oly férfiak, kik a gimnázium, reáliskola, a polgári iskola negyedik osztályá vagy ezekkel egy rangu más iskolák megfelelő osztályait — katonáknál, kik a kezelő altisztségi iskolát végezték; és 3. végre ugyanazon minősültséggel bíró más férfi jelentkezők. A felvételre továbbá megkivántatik továbbá annak igazolása, hogy az illetők legalább 18-ik életévüket betöltötték, de a 35-ik életévet még meg nem haladták; vagy állampolgárok: a magyar-, illetve horvát és szlavonországi illetőségűek, a horvát nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják, feddhetetlen életűek; posta és távirtda szolgálatra testileg alkalmasak, mely körülmény közzhatósági orvos bizonyítványával igazolandó, a tanfolyam hallgatói a kisebb hivatalnoki állásra, igazolvánnyal bíró katonai altisztek kivételével beirafási és tandíj fejében 10 forint kötelesek fizetni. Akik e tanfolyamokba belépni óhajtanak, sajátkezűleg irt és születési, orvosi erkölcsi és születési bizonyítványokkal kellően felszerelt kérelmüket f. évi október 31-ig és pedig a már közszolgálatban állók rendes előjáróságuk útján, a közszolgálatban nem állók az illető főispán vagy polgármester közvetítésével — a tanfolyam helye szerint a budapesti, illetve kassai, kolozsvári, nagyváradi, pécsi, soproni vagy zágrabi postá és távirtda igazgatóságához nyújták be.

— **Menetdíj leszállítás Ujfehértó és Debreczen között.** Folyó évi november hó 1-től Ujfehértó és Debreczen között a menetdíjak a távolsági forgalomban a II. vonalszakasz helyett, az I. vonalszakasz szerint fognak számítani: melynélfogva a személyvonatoknál az I-ső osztályban 50 kr., a II-ik osztályban 40 kr., és a III-ik osztályban 25 kr. menetdíj lesz fizetendő.

— **Aristomba zárátja az urát.** Valóban ritkaság számba megy a mai világban, hogy a vőnagyon szeresse az anyósát, vagy legalább ritkaság számba megy, hogy ez a nyilvánosság elé is kerül. Ma reggel ilyen érdekes jelenet játszódott le a rendőrség előtt. Szép, fiatal, kigyult arcú asszony áll a kapitány ur elé s zokogva panasolja el, hogy vége a boldogságának.

— Hát miért?

— Az uram nem szeret.

— És miért?

— Az anyámat magunkhoz vettük, őt szerettem meg.

— Honnan tudja? kérdi malóciózusan a kapitány.

— Hiszen rajtavesztettek, mikor ölelték, csókolgatták egymást.

A szegény asszonyt megvigasztalták; örüljön rajta, hogy az ura szereti az anyósát. Egyebekben pedig sziv ügyekbe — sajnos — nem avatkozhatik a kapitányság.

— Dehát kapitány ur, legalább csukná arisztomba az uramat, hátha ott kiábrándulna.

Hanem ebből sem lett semmi.

— **Jeles oklevélü,** Debreczenben képesített tanító nevelőnek, oroadónak, correpetitornak, továbbá irodai munkák végzésére ajánkózik, Megkeresések a kiadohivatalban.

Színház.

A Pont Biquet család. Színházunkban tegnap este premiére volt. Egy mulattató, eleven, szellemességeiben gazdag francia vígjátékot adtak elő, amelyet méltóbban nevezhetnénk — ha egyes részeire gondolunk — bohózatnak is. Bisson, a Válás után szerzője írta ezt a szórakoztató vígjátékot, melyen — valljuk meg őszintén — habár kicsiny, de mindenesetre intelligens közönség élénk, jó kedvvel mulatott.

A darabnak ugyszólván meséje sincs s mégis bonyodalmi és mulatságossá fejlesztett szituációival nemcsak leköti, de meg is ragadja a közönség folyton feszült figyelmét.

J a q u e s (Tompá) néhány nappal meynyegzője előtt levelet kap Miss Carmentől, egy ideális szépségű cirkusuz-csillagtól, a ki régi szerelmére, hűségére figyelmezteti s egyuttal kijelenti, hogy menyasszonya szüleinél: Pont Biquetéknél bevádolja, leleplezi őt, ha kérésére nem hajlik. La Raynette (Fenyvesi), a ki veje Pont Biquetnek, nagy kérésre részánja magát s elmegy Miss Carment kiengeszte ni.

Ebből fejlődnek ki aztán a bonyodalmak, melyeket ötletekben, szellemes dialogokban, a kaczagtatásig mulattató szituációkba öntött a szerző.

A közönség igazán jól mulatott az eleven gyorsasággal, könnyedséggel lefolyt előadáson. A vígjáték egyes jelenetein, ott ahol a szellem, a diskkrét pikantéria, az ötlet mulatságos helyzeteket teremtett, ez a jól mulató közönség alig birt a kaczagással.

Mindenesetre jelentékeny részük volt ebben a rendező s a szereplőknek is. Pont Biquet-t Balassa játszotta. Gondos, figyelmes alakítás volt ez, amelyben ügyes rutinnal aknázták ki a néha egyetlen sorban, egyetlen szóban rejlő hatást. Komikussá, nevezetessé tette a Dagobert szárnalmas helyzetét R ó n a s z é k y, a ki a „hal ember” tekintélyen csorbát ejteni nem engedett. Alakítását művészi színezet — ez egyszer menten minden tulzástól — jellemezte. — B á c s n é az ő kedves ségével, a már tőle minden alkalommal megszokott eleven jól átértett és érzett alakításával tudta Pont Biquetné szerepében emelni, a gyakran a személyiségén forduló hatást. Tompa, Szendrey, Püspöky, Angyal Ilka szintén hozzájárultak a sikerhez.

A darabot közelebb megismétlik s akkor valószínűleg sokkal nagyobb közönség előtt.

Gyula.

Leszkay Aradon. Az „Arad és Vidék” tegnapi számában következőket írja:

„Leszkay András, a debreczeni színház igazgatója tegnap Aradra érkezett, hogy személyesen érintkezzék a színügyi bizottság elnökével és tagjaival. Leszkayt mindenütt nagy előzékenységgel fogadták és mindenki biztosította, miszerint a debreczeni színügyi bizottsággal való összeütközése, mely miatt az odaváló színházról

megválnak, az aradi elhatározást nem befolyásolja. — Leszkay személyesen eszközölte meghívásait a Debreczenbe való kirándulásra, mely társulatának, előadásainak, diszleteinek és ruhatárának bemutatását előzolja. — A bizottság tagjainak legnagyobb része megígérte, hogy részt vesz a kirándulásban. Ez november elejére van tervezve. Leszkay az aradi színészet állandósítása tekintetében határozott ajánlatot, illetve ígéretet tesz s nagy társulatát — melynek teljes névsorát pályázatához fogja csatolni — fenntartja. A debreczeni társulat most a legnagyobb a vidéki társulatok között s jeles erőkből igen gazdag. Ezt természetesen, az igazgató információi nyomán írja laptársunk és mi is szívesen erősítjük meg Leszkay tudósítását.

A debreczeni színháznak érdekes újdonságai lesznek. Verő Györgynek, Margó Céliának kedvelt primadonnának férjének új operettjére: a „Sultán”-ra készülnek most a budapesti népszínházban. Az operette teljes anyaga már a debreczeni színházhoz is megérkezett s a darabot pár nappal a népszínház bemutatója után nálunk is előadják.

Operette-premiér a debreczeni színpadon. A debreczeni színház színmű bíráló bizottsága D'A m a n t Leó zeneiről „A máltai lovag” című új operettet fogadott el. A szöveget Beksic Gusztávné szül. Bogdanovits Krisztina (Bogdanovits György írói név alatt) írta. Az operette még novemberben előadásra kerül s valószínűleg a szerzők jelenlétében.

— **A magyar kir. meteorologiai intézet időjelzése október 19-én:**

(Távirati tudósítás. Érk. 4 óra — p.)

a = derült, n = hűvös, h = helyenként csapadék.

Legujabb.

A kelerá Budapesten.

A kolerabetegek számában ma jelentékeny csökkenés állott be Dr. Pertik Ottó egyetemi tanár véleménye szerint, e csökkenés most már talán állandó lesz, mert a levegő hőmérséke alászállt s a kolerabacillus csak melegebb hőmérsék mellett tud tenyészni.

A tegnapi kimutatott 123 kolerabeteggel szemben ma éjfélkor a két barakk-kórházba 112 betegét ápolnak, 99-et az üllői-utban és 13-at a budaiban.

Az üllői-uti barakba tegnap éjfélkor ma éjfélkor 19 új beteg szállítottak be, míg a megelőző 24 órában 23-at. Gyógyultan kibocsátottak 16 beteg, meghalt 13; a létszám 99.

A budai barakban, a hol tegnap 16 beteg feküdt, ma csak 13-at ápolnak, mert három beteg ma gyógyultan hagyta el a kórházat.

Vasuti baleset.

Te mesváról sürgönyzik nekünk: A helybeli pályaudvaron a reggeli szürkületben egy tolómozdony összeütközött a másikkal, melyhez öt kocsi volt kapcsolva. — Két kocsi kizökkent a sínekre, de mivel a fűtő az utolsó perczben ellengőzt adott, emberéletben nem esett kár. A reggeli közlekedés teljesen megszakadt, a pálya helyreállítása után csak nyolcz óra felé indulhattak vonatok. Szigorú vizsgálatot indítottak.

Bismarck herceg beteg.

Berlin, okt. 18. Megbízható értesülés szerint Bismarck egészségi állapota kedvezőtlen; a herceg nemcsak neuralgiában szenved, hanem időről-időre gyöngeség vesz erőt rajta, korábbi vidám kedvét pedig Bucher Lothár halála óta szomorúság és levertség váltotta föl. Bismarck herceg téli tartózkodási helye Warzin marad. — A herceg csak áprilisban tér vissza Friedrichsruheba.

Közigazdaság.

— **A vetések állása és a mezőgazdasági állapot** a földművelésügyi minisztériumhoz október 2—15 ig beérkezett jelentések szerint a következő volt:

Az ország nagyrésztében végre jó esőzés váltotta fel a hosszantartó szárazságot, mely az őszi veteményezést akadályozta. — A korai vetések többnyire szépen keltek; néhol kifogástalanul állanak s bokrosodnak; — itt-ott annyira buja növések, hogy legeltetésök szükségesnek bizonyult. A szántás és vetés főleg az erdélyi részeken, ahol kevésbé volt csapadék, csak most folyik. A tengeri törésével a gazdák nagyobbára mindenütt elkészültek, kedvező időjárás mellett foly a munka. Az eredmény vidékenként különböző országos átlagban azonban csak gyenge közepes; kivételt képeznek az alföldi részek, nevezetesen a Tisza Maros szögének nagy része, továbbá Bács-Bodrog vármegye és a Duna jobbpartjának némely járása, ahol jó közepes hozam. Háromszék és Hunyad vármegyében is több helyütt is kielégítő a termés. — A burgonya tulajdonlag gyenge, közepes eredményt adott, hasonlóképpen a cukorrépa is; a takarmányrépa gyenge közép és középtermést ígér. Felszedése folyamatban van. A szüretet néhol már befejezték. Az eredmény néhány járás kivételével általában véve kedvezőtlen, különösen mennyiségileg és minőségileg többnyire kielégítő a termés. Férgek, hörcsögök és egerek helyenként jelentékeny kárt okoznak.

— **Van tokaji bor!** A napokban — írja valaki — beutaztam Tokaj-hegyalja vidékét s örömmel tapasztaltam, hogy dacára a filoxera pusztításainak, legalább tizezer hektoliter, még pedig kitűnő minőségű tokaji bort fognak szüretelni. A régiebb pinczékben hevert bornak készlete bőven meg van 140,000 hektoliter. — Maga Tokaj városa is — nagyon jó szüretnek örvendhet az idén, termése 3000 hektoliterre tehető, mely minőségre is a lehető legjobb. — A filoxerától a szőlőtermelők tényleg sokat szenvednek, különösen az előző években s e miatt eleget panaszkodtak is, amire kétségkívül volt okuk; csak hogy ez a sok panasz azt eredményezte, hogy most, a mikor volna kitűnő bor, bőven s jutányosan, akkorra a sok panaszkodástól elriadtak a vásárlók és nincs a világ legnagyobb borának vevője. Lehetetlen pedig, hogy a fogyasztó és kereskedő közönség a legnagyobb örömmel ne fogadja ebben a filoxerás időben azt, hogy van tokaji bor bőven, kiváló minőségű és rendkívül olcsó is!

DEBRECENI VÁROSI SZÍNHÁZ

I. Idény bérlet 18. szám. I. Kis bérlet 18. szám. Páros. Páros.

Holnap csütörtökön 1892. október hó 20-án.

A madarász.

SZEMÉLYEK.

Mária, választó fejedelmi —	Örley Flóra
Adelaide báróné, udvarhölgye —	Locsarekné
Csörsz báró, udvar és erdőmester —	Rónaszéki
Szaniszló gróf, unokaöccse, testőrtiszt —	Sólyom.
Ádám, tiri madarász —	Hunyadi
Postás Milka —	Margó Czélia
Schnek, küzségi bíró —	Czakó
Emerenczia, leánya —	Lele P.
Horgos. —	Szabó
Körmös, —	Nagy
Keszeg, —	Köszegi
Májás, —	Sarlai
Mari, korcsmárosné —	Kovács Fáni
Jutka, csaposleány —	Mérey Izabella
Kamarás —	Markovics
Sármány, —	Németi
Rigó, —	Szebeni
Mátyás, —	Rajcsányi
Veréb, —	Továri A
Harkály, —	Tihanyi K
Stiglincz, —	Madurovics Zs
Pintyőke, —	Liget Józsa
Udvari lakás —	Nagy
Udvari vadász —	Bánáti
Kaskó, —	Balassa
Laskó, —	Püspöki

Holna után pént. 1892. okt. 21-én a színház zárva, Szombaton 1891. okt. 22-én bérlet folyamatban

A diurnista.

Fővárosi életkép, dalokkal.

Idegenek névsora.

Bika szálloda.

Blüth Gyula N-Várad. — Horovitz G N-Somkut — Hirsch Menyhért N-Somkut. — Hahn Mór Budapest, — Radnai Ferencz Bpest — Klein kereskedő Budapest, — Fuksz kereskedő Bécs, — Müller utazó Bécs — Meisels utazó Bécs, — Fodor gyáros Pozsony, — Lusztig kores kedő Eger, — Fleischer és neje H-Pályi, — Bodori utazó Bécs — Brodman és Weisz Brüu, —

Angolkirálynő szálloda.

Mandel Márton Derecske, — Sinay K. Pércs, — Strázser kereskedő Bécs, — Dr. Lévy József Bpest, — Szende Károly Bpest —

„Frehnerszálloda.”

Kohut utazó Bpest, — Prokurator utazó Bpest, — Elefánt Maudok, — Szent-Királyi Ér-Körtvélyes, — Sági utazó Bpest — Kövesdy T-Ardó, —

MENETREND.

1892. október hó 1-től.

(Egységes vatuti (zóna) idő szerint.)

Debreczenből indul:

Vonat sz.			
1601 gy. v.	Budapest-Nagyvárad felé	reggel	8 ó. 40 p.
1605 sz. "	"	délután	12 ó. 52 p.
1607 " "	"	" este	10 ó. 31 p.
641 v. v.	csak Nagyvárad	délután	3 ó. 24 p.
1608 sz. v.	M.-Sziget	"	3 ó. 40 p.
1610 " "	"	este	7 ó. 45 p.
1606 " "	"	éjjel	3 ó. 09 p.
3411 v. v.	Kassa	reggel	8 ó. 45 p.
3403 sz. v.	"	délután	3 ó. 35 p.
3405 " "	"	este	7 ó. 35 p.
3114 v. v.	B-Sz-Mihály felé	máv.-ról reggel	5 ó. 48 p.
" "	"	vásártérről	6 ó. 04 p.
3112 " "	"	máv.-ról délután	3 ó. 19 p.
" "	"	vásártérről	3 ó. 38 p.
3212 " "	F-Abony	máv.-ról reggel	4 ó. 14 p.
" "	"	vásártérről	4 ó. 32 p.
3214 " "	Ohat-Polgár	máv. ról délután	5 ó. 10 p.
" "	"	vásártérről	5 ó. 24 p.

Debreczenbe érkezik:

1606 sz. v.	Budapest-Nagyvárad felől	**)	éjjel	2 ó. 44 p.
1603 " "	"	"	délután	3 ó. 09 p.
1602 gy. v.	"	"	este	7 ó. 09 p.
1642 v. v.	csak Nagyvárad	"	reggel	7 ó. 42 p.
1609 sz. v.	M.-Sziget	"	reggel	8 ó. — p.
1605 " "	"	"	délután	12 ó. 29 p.
1607 " "	"	"	este	10 ó. 16 p.
3406 " "	Kassa	"	reggel	8 ó. 7 p.
3404 " "	"	"	délután	12 ó. 38 p.
3412 v. v.	"	"	este	7 ó. 20 p.
3111 v. v.	Bsz-Mihály-felől	vásártérről	reggel	8 ó. 3 p.
" "	"	máv.-ra	"	8 ó. 17 p.
3113 " "	"	vásártérről	délut.	5 ó. 46 p.
" "	"	máv.-ra	este	6 ó. 05 p.
3211 " "	F-Abony	vásártérről	délut.	5 ó. 23 p.
" "	"	máv.-ra	"	5 ó. 37 p.
3214 " "	Polgár és Ohat	vásártérről	reggel	8 ó. 12 p.
" "	"	máv.-ra	"	8 ó. 27 p.

Budapestről-Debreczenbe indul:

506/1608	személy vonat	reggel	8 óra 25 perczkor.
504/1602	gyors "	délután	2 " 10 "
1606	személy "	este	7 " — "

*) Közvetlen vonat M-Szigetről-Budapestre.
**) Közvetlen vonat Budapestről-M-Szigetre.

Telelésre

5 darab marha elfogadtatik Szoboszlón. Bővebbet a szerkesztőségben.

SZŐNYEGEK,

Függöny, ágy- és asztalterítők butor szövetek, viaszkos vásznak nagy választékban

SZABÓ LAJOS fiai cégénél.

GRÓF ESTERHÁZY COGNAC

LEGJOBB ÖVSZER

A KOLERA ELLEN

mindenütt kapható.

GYENES LAJOS
 női divat, pipere- és rövid-árak raktára
 Debreczen, főter, városház-épület.
 Ajánlja az őszi idényre: ujonnan érkezett

Női ruhaszöveteket és Gyászkeelméket.
 A legújabb RUHADISZEKET.

Jó mosó velezeket,
 Himalay, berliner, selyem kendőket és
ESCHARPOKAT,
 Francia D. M. C. kötő és himző pamutokat,
 Hauschild kötő pamutokat,
 Jäger kötő gyapjut. **Harisnyákat,**
 Jäger férfi ing és nadrágokat,

FÉRFI FEHÉRNEMŰEKET és NYAKKENDŐKET,
 nagy raktár
SIRKOSZORUKBAN.
 Női ruhák elkészíttetését saját szöveimből elvállalom.
 Mintákat kívánatra bérmentve küldöm.

Ujdonság.
 A legszebb francia szines gyapot-flanelek női ruhakra, reggeli öltözékekre, SZINHÁZI BLUSOKRA megérkeztek.
Kardos László
 üzletébe.

Kolera ellenes óvszer

Hírves orvosok, kolera járvány esetén ivóvíz helyett állandó italul csakis jó

szikvizet

rendelnek.
 E célra ajánlom a n. é. közönség figyelmébe az általam vegytisztított folyékony szén-savval és szűrt vízzel gyártott, helybeli tekintélyes orvosok által megvizsgált és kitűnőnek elismert kénsav mentes

SZIKVIZEMET.

Megrendelések nevem alatt vásártér 1863. sz. a. intézendők.

Kiváló tisztelettel
Szabó Kálmán
 gyógyszerész.

Harmincz forint díjfizetésért biztosít az első magyar általános biztosító társaság 5000 forintot kolera halál esetére.

Jutányos szabott áron kaphatók
SZABÓ LAJOS FIAI
 czégnél:

DIVATOS NŐI RUHASZÖVETEK

francia flanelek, Kasán, Moldon

legújabb ruhadiszek,

FEKETE DIVATKELMÉK,

SZINES és FEKETE SELYMEK,

MOSÓ VELEZEK,

TÉLI HIMALAYA KENDŐK,

Gyermek ruhácskák és felöltők

Normalgyapju és pamut alsó ingek

Ujjasok és nadrágok,

Téli harisnyák, keztyűk.

Az idén szép raktárt tartunk Brassói és Gácsi posztókban. Takarók és lópokrócokban.

A debreczeni kir. ítélőtábla elnökétől.

1655. sz.

1892. eln.

Arlejtési hirdetmény.

A debreczeni kir. ítélőtábla és kir. főügyész, ugyszintén a szatmárnémetii kir. törvényszék, az ennek területén levő szatmárnémetii, erdődi, fehérgyarmati, hal-mii, mátészalkai, nagybányai, nagykárolyi, nagysomkúti és színérváraljai kir. járásbíró-ságok, — a m.-szigeti kir. törvényszék, s az ennek területén levő m.-szigeti, felső-vissói, huszti, ökörmezői, técsői és rahói kir. járásbíró-ságok, végül a nyiregyházai kir. törvényszék s az ennek területén levő nyiregyházai, kisvárdai, nagykállói, nyir-bátori és tiszalöki kir. járásbíró-ságok iro-dai szükségletére az 1893. évre mintegy 5600 torint áru és a részletes feltételek-ben egyenkint is meghatározott mennyi-ségű irodai anyagszerek, továbbá az ár-lejtési feltételekhez mellékelt mintáknak, vagy ha emezeknél az ajánlattevők részé-ről bemutatandó minták jobbaknak fognak találtatni, az ez utóbbiakból kiválasztan-dóknak megfelelő minőségű és nagyságu papirok szükségeltetvén, azoknak beszer-zése céljából ezennel árlejtés hirdettetik, s felhivatnak mindazok, kik emez irodai szükségletek szállítására vállalkozni haj-landók, mikép ajánlataikat akár folyó évi november hó 15-ik napjáig írásban 50 kros bélyeggel ellátandó beadvánnyal, akár pedig ugyan e napnak reggeli 9 órájaker szóbelileg a debreczeni kir. ítélőtábla el-nöki titkárának hivatalos helyiségében terjesszék elő. A vállalkozni szándékozók óvadéku 500 frtot tartoznak készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban az el-nöki titkár kezéhez a fentebbi véghatárnap reggeli 9 órájáig letenni. A kir. ítélőtábla elnöke, ugyis mint a fentebb megnevezett első folyamodásu kir. bíróságok felügyeleti hatósága és a kir. főügyész fenntartja azt a jogot, hogy a szállítási szerződést azzal köthesse meg, a kinek ajánlatát a kir. államkincstárra nézve legkedvezőbbnek fogja találni, a versenyzők ajánlata azonban azok mindegyikére kötelező marad mind addig, míg a szállítási szerződés meg nem kötött. A szállítandó anyagszerek jegy-zéke, továbbá a szállítás részletesebb fel-tételei és a szállítandó papirok mintái a kir. tábla elnöki titkárának irodájában a hivatalos órák tartama alatt bármikor meg-tekintethetők; a szállítandó irodai anyagszerek mintáit a versenyzők tartoznak legkésőbb folyó évi november hó 10-ik napjáig a kir. tábla elnöki titkárának irodájában benyuj-tani, az pedig, kivel a szerződés megköt-tetni fog, az elfogadott mintákat a szerző-dés megkötésekor még öt példányban tar-tozandó bemutatni abból a célból, hogy azok közül a szállítás ellenőrzése végett egy-egy példány a kir. tábla elnökénél s a kir. főügyésznél megtartassék, egy-egy példány pedig a kir. törvényszékek elnö-keinek megküldethessék.

Debreczen, 1892. október 11.

A kir. ítélőtábla elnöke:

Puky Gyula.